

FLOR DE CAAD

SANT LORENÇ DES CARDASAR

*SA PUNTA:
ES
VEIA
VENIR*

Flor de Card

Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Juliol-Agost de 1986

Número 119

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Centre Cultural Card

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Pont

Guillem Quina

Guillem Soler

Miquel Sureda

COL.LABOREN

Josep Cortès	Es veia venir	Portada
	Sa Punta	3
	Opinions	4
	Espipellades	8
	Sa Coma	10
	Varis	19
Antoni Sansó	A qui pertoqui	3
Guillem Pont	Campaments	6
	Sant Llorenç ahir	20
Jaume Galmés	Poesia	7
	Esports	15
Ramon Rosselló	Història	9
Maria Galmés	Batec	12
	Si lleu...	18
	Comptabilitat	
A. Servera	Batec	12
Xesc Umbert	El temps	13
Jordi Pont	Jubilats	14
Llorenç Artigues	El còmic	16
Cosme Aguiló	Núvols	17
Bel Nicolau	Distribució	

NOTA

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

Amb el recent incendi de Sa Punta de n'Amer s'ha fet evident, una vegada més, la total indefensió del veí de Sant Llorenç davant una circumstància més o manco extraordinària.

Primer va esser el tema de les inundacions, que tanta polseguera va alçar entre els afectats com indiferència entre els que li podrien procurar una solució definitiva; i ara, en ple estiu, l'incendi de Sa Punta de n'Amer. Esperem que un dia no pegui un llamp a una casa i provoqui desgràcies irreparables, que l'Ajuntament fa anys que té acordat cobrir tot el casc urbà amb parallamps, i no sé quina excusa podria adduir.

I el que és vertaderament deplorable és que totes aquestes situacions tenen solucions possibles, almanco per disminuir els seus efectes, però els poders públics no consideren oportú posar-les en pràctica. ¿Per què no es construeix la presa reguladora del torrent? ¿Per què no eixamplen la sortida del pont del Pou Vell i donen un jaç a l'aigua? ¿Per què no instal·len els parallamps? ¿Per què no comencen les gestions per canalitzar les aigües, que som l'únic poble de la zona que no les hi té?... Si hi hagués tuberies d'aigües netes, amb molt poc pressupost es podrien instal·lar boques d'incendis a tots els caps-de-cantó...

Són moltes preguntes que sempre tenen la mateixa resposta: promeses que mai no es duen a terme. ¿És això el que ens mereixem els llorencins?

El dia 18 d'agost, en haver dinat, amb una temperatura que rondava els 40º a l'ombra i amb un fort vent de ponent es va calar foc un 60% del pinar que cobreix Sa Punta de n'Amer.

Maldament no es pugui descartar que qualcú aprofitàs l'ocasió per encendre a altres indrets, pareix esser que l'incendi va començar vora l'avinguda dels fassers de Sa Coma, quan un grup d'al.lots jugava amb foc vora un camp tot just acabat de segar. La calor i el fort vent escamparen ràpidament el foc, que va anar avançant cap al pinar de Sa Punta i aconseguí travessar la carretera malgrat els inútils esforços dels bombers per evitar-ho.

L'avió, que s'havia desplaçat a Girona per ajudar a extingir els nombrosos incendis de Catalunya, va arribar quan el foc ja estava controlat i únicament va descarregar una vegada.

L'arriscada actuació de n'Agustí Rosselló, que es va aficar dins el pinar amb una pala, va evitar que s'encengués la franja que, vora vora la carretera, uneix Cala Millor amb el lloc on el foc va travessar cap al pinar.

Per a l'extinció de l'incendi compareixeren camions d'aigua d'alcúdia i Artà, a més dels bombers de Ciutat, Inca, Santa Margalida, Felanitx, Lluçmajor i Muro. El personal de Secona, la Guàrdia Civil, la policia municipal i una vintena de voluntaris també donaren una mà.

Segons el Secona es varen cremar unes 17 quarterades de pinar, amb devers 4.500 pins.

Josep Cortès

A QUI PERTOQUI

Punta de n'Amer, un dilluns d'agost.

Tot jo era ràbia, odi, impotència davant un foc carregat de destrucció i de mort. Aterrat davant l'extermini de tanta vida, vaig aclucar els ulls pensant: "només és un somni". Què bonic hagués estat poder despertar d'aquest somni!

Però no, no era un somni. Era un braser assassí, sicari de criminals i de corruptes, sempre a l'aguait, esperant la seva oportunitat; oportunitat d'acabar amb tants d'esforços i il.lusions, amb tants de somnis i utopies, amb tantes lluites fins ara inútils.

A vosaltres, terroristes, que estau hipotecant sense cap escrúpol el futur de les nostres Illes, a vosaltres us dic que no ho aconsegiureu!

Antoni Sansó

En vista de la ineficàcia de les mesures adoptades per prevenir i controlar els incendis, el dia 25 d'agost es reuniren a Cala Millor alguns representants de diverses entitats de la zona: GOB, ACOBALL, Associació d'Hotelers i Ajuntament de Son Servera.

Després d'estudiar la situació acordaren crear una associació destinada a cobrir tots els aspectes relacionats amb els incendis de la zona. A més de les entitats esmentades oferiran un lloc dins l'associació a la Societat de Caçadors i a l'Ajuntament de Sant Llorenç.

Una de dues, o la filosofia popular reflectida en els refranys està canviant, o els polítics llorencins s'allunyen de cada vegada més d'allò que durant tant de temps ha marcat en certa manera el comportament de la gent. Acudits com "canten papers i menten barbes" o "lo escrit, escrit està", donant a entendre que "les paraules se les enduu el vent" però els escrits queden registrats, han recordat sempre que a l'hora de parlar no hi emporta mirar tan prim com quan allò que deim ha de restar plasmat damunt un paper, i molt més si aquest paper és de diari i, per tant, la seva difusió prou més ampla. Aquesta filosofia popular es veia corroborada pel fet de que els polítics solien fer morros quan els oferíem les pàgines de "Flor de Card" per expressar les seves opinions públicament. Idò bé, sembla que això s'ha acabat.

Tota aquesta introducció ve al cas a rel de les declaracions que alguns polítics llorencins varen efectuar als periodistes de "Ultima Hora" amb motiu de l'especial dedicat a les festes de la vila. ¿Com és possible que el batle, que en tres anys i mig no ha pres cap iniciativa per solucionar el problema de les inundacions, s'amolli amb aquesta: "Para el próximo año incluiremos en el presupuesto un proyecto de construcción de una presa reguladora que evite las inundaciones en el pueblo. Este es un problema muy serio que estamos decididos a resolver". ¿Com pot dir sense empegueir-se als nombrosos afectats que això és un problema molt seriós que estan disposats a resoldre? És evident que s'ha perdut el sentit de la vergonya.

N'ignasi, el flamant president de la Comissió de Cultura, no té cap escrúpol en assegurar que "El Premio Internacional de Pintura ha despertado un gran interés", quan a la inauguració hi havia dues persones i, segons opinió d'alguns afeccionats, és l'exposició més xereca i mal muntada que s'ha fet mai a Sant Llorenç, i això que ha costat devers un quart de milió de pessetes.

Més avall, per acabar d'arrodonir l'entrevista, afirma que "Todo aquel que tiene iniciativas interesantes a nivel cultural, sabe que puede contar con la ayuda del Ayuntamiento. Si hay alguien marginado en este sentido lo es por decisión propia. Hay gente muy hermética que no quiere participar en la realidad del pueblo". Supòs que aquesta gent hermètica deu esser la que no comparteix les mateixes opinions polítiques o culturals dels que comanden, ja que no és cap secret que tots

els qui no qüestionen la seva actuació reben ajudes, mentres que els considerats "esquerrens" pateixen unadescarada marginació iniciada en temps de la dictadura i que els polítics "democràtics" no han considerat oportú eliminar.

L'altra perla de l'"Especial Sant Llorenç" l'amollà en Tomeu Pont, president de la Comissió d'Urbanisme i Obres. Heus-la-ací: "En la costa de Sant Llorenç no hay urbanizaciones ilegales y, en general, las edificaciones están bien integradas al paisaje". "Algunos propietarios y constructores hasta construyen menos plantas de las que podrían". Davant aquestes afirmacions i donant una volta per Cala Millor, S'Illot i Sa Coma ¿què es pot dir? ¿Que una barrera de ciment a primera línia que impedeix la vista de la mar a la resta de la urbanització no sembla massa integrada en el paisatge? ¿Que per ventura algú ha construït manco pisos dels que li permetrien, però que n'hi ha molts que han fet tot el contrari -i no ve del cas donar noms perquè faríem l'article massa llarg-? ¿Que, en definitiva, els conceptes d'urbanisme integrat en el paisatge que té el líder del CDS no coincideixen -ni de molt!- amb els meus?

Una cosa és evident, que qualsevol representant del poble es creu amb el dret d'amollar les barbaritats que li vénghin en gana sense parpellejar, i els qui s'atreveixin a fer-los plet és perquè no participen en la realitat del poble. Ja ho deiem abans: s'ha perdut tot el sentit del pudor, de la vergonya i de l'escàndol.

Josep Cortès

- * MATERIAL FOTOGRÀFIC
- * ARTICLES DE LABORATORI
- * FOTOGRAFIES DE MARGALIDA MOREY

S'ESTUDI

Baix d'es Cós, 11-E

Tel. 55 40 78

MANACOR

PROLOGO

Micorazón está aquí,
Dios mío,
hunde tu cetro en él, Señor.
Es un membrillo
demasiado otoñal
y está podrido.
Arranca los esqueletos
de los gavilanes líricos
que tanto, tanto lo hirieron,
y si acaso tienes pico
móndale su corteza
de hastío.

Mas si no quieres hacerlo,
me da lo mismo,
guárdate tu cielo azul,
que es tan aburrido,
el rigodón de los astros.
Y tu Infinito,
que yo pediré prestado
el corazón a un amigo.
Un corazón con arroyos
y pinos,
y un ruiseñor de hierro
que resista
el martillo
de los siglos.

Además, Satanás me quiere mucho
fue compañero mío
en un examen de
lujuria, y el pícaro
buscará a Margarita
-me lo tiene ofrecido-.
Margarita morena,
sobre un fondo de viejos olivos,
con dos trenzas de noche
de estío,
para que yo desgarre
sus muslos limpios.
Y entonces, ¡oh Señor!,
seré tan rico
o más que tú,
porque el vacío
no puede compararse
al vino
con que Satán obsequia
a sus buenos amigos.
Licor hecho con llanto
¡Qué más da!
Es lo mismo
que tu licor compuesto
de trinos.

Dime, Señor,
¡Dios mío!
¿Nos hundes en la sombra
del abismo?
¿Somos pájaros ciegos
sin nidos?

La luz se va apagando.
¿Y el aceite divino?
Las olas agonizan.
¿Has querido
jugar como si fuéramos
soldaditos?
Dime, Señor,
¡Dios mío!
¿No llega el dolor nuestro
a tus oídos?

¿No han hecho las blasfemias
Babeles sin ladrillos
para herirte, o te gustan
los gritos?
¿Estás sordo? ¿Estás ciego?
¿O eres bizco
de espíritu
y ves el alma humana
con tonos invertidos?

¡Oh Señor soñoliento
¡Mira mi corazón
frío
como un membrillo
demasiado otoñal

que está podrido!
Si tu luz va a llegar,
abre los ojos vivos;
pero si continuas
dormido;
ven, Satanás, errante,
sangriento peregrino,
ponme la Margarita
morena en los olivos
con las trenzas de noche
de estío,
que yo sabré encenderle
sus ojos pensativos
con mis besos manchados
de lirios.
Y oír una tarde ciega
mi ¡Enrique!, ¡Enrique!,
lírico,
mientras todos mis sueños
se llenan de rocío.
Aquí, Señor, te dejo
mi corazón antiguo,
voy a pedir prestado
otro nuevo a un amigo.
Corazón con arroyos
y pinos,
corazón sin culebras
ni lirios.
Robusto, con la gracia
de un joven campesino
que atraviesa de un salto
el río.

Federico García Lorca (Fuente Vaqueros, 1898- Granada, 1936). Poeta i dramaturg. Estudià dret i filosofia i lletres a Granada i a Madrid, on residí des del 1919. A la Residència de Estudiantes conegué Juan Ramón Jiménez i Antonio Machado i es féu amic de Salvador Dalí i dels seus condeixebles Rafael Alberti Jorge Guillén i Pedro Salinas, a la generació dels quals -dita del 1927- cal adscriure la seva obra.

A través de la seva amistat amb Salvador Dalí a qui dedicà una oda, conegué Catalunya, des del 1925 on es relacionà amb els grups de "Mirador" i de "Quaderns de Poesia" i donà conferències i lectures. Ha influït sobre els poetes de la promoció de Rosselló-Pòrcel, Blai Bonet, etc.

Participà en els actes de l'aniversari de la mort de Góngora amb una conferència sobre "La imagen poética de Don Luis de Góngora", que constitueix un document important sobre la concepció i elaboració de la poesia d'ell mateix.

Excepcionalment dotat per a tota activitat artística a més de poesies i peces teatrals feia dibuixos i versions musicals de cançons populars.

El 1931 funda La Barraca, grup de teatre universitari que dirigí Eduardo Ugarteji que recorria els pobles de Castella.

Quan esclatà la guerra civil, el 1936, era a Granada, on, potser més per raons personals que per activitats polítiques, fou pres i afusellat.

La seva obra poètica arriba a la plenitud amb "Canciones", "Romancero Gitano", "Poema del cante jondo" i "Llanto por Ignacio Sánchez Mejías", on assimila formes i elements populars amb les adquisicions de l'avantguardisme i de la poesia culta de la seva generació.

En la seva producció teatral, hom pot considerar tragèdies "Bodas de Sangre", on l'amor il·legítim és perseguit pel fatalisme, "Verma", sobre la maternitat frustrada, i "La casa de Bernarda Alba", colpidor retaule del tabú de la virginitat en un medi rural.

(Gran Enciclopèdia Catalana)

ESTUDIANTE:

Si deseas preparar una Tesis o Tesina sobre Cance-rología, utiliza nuestro Servicio de Fotodocumentación y podrás disponer de cualquier información aparecida en libros y revistas nacionales y extranjeras.

Solicítalo en nuestras oficinas: Tels. 23 01 49-23 02 46 C/. Emilio Darder, Alcalde, 25, 1º, 1ª Palma, 13.

Es un servicio gratuito de la Junta Provincial de la Asociación Española Contra el Cáncer en Baleares, en colaboración con la Fundación Científica de la A.E.C.C. en Madrid.

UNA EXPERIÈNCIA EDUCATIVA

1976 - SA BARCA TREN-CADA - CÈRTA PERFECCIÓ FORMAL

Sa Barca Trencada, sens dubte, resultà un campament d'aquells que no s'obliden. Basta, ara deu anys després, parlar de campaments amb la gent que el va viure i invariablement surt a la conversa per un motiu o altre.

De fet no és d'estranyar, car els monitors que d'alguna manera portàvem el pes del campament just acabàvem de sortir d'aquell primer curs de Monitors organitzat per l'Escola de l'Esplai amb idees molt clares i que, llavors, ens semblaven insuperables, única veritat...

De fet aplicàrem, com millor poguérem, les passes fonamentals de tota acció educativa conscient: preparació-realització-avaluació i ho férem amb voluntat i il·lusió.

Difícilment pot sortir malament un campament preparat en el transcurs de dos mesos nit rera nit, i on es discutien i planificaven fins i tot els detalls més insignificants.

Un campament on nit rera nit es discutien detalls des d'una perspectiva tan crítica que en unes altres circumstàncies haguera arribat a enfrontaments personals seriosos.

Avui, amb la perspectiva dels anys, hom pensa que fins i tot s'exagerà una mica, de fet no és normal que els infants arribin d'un campament com si vinguessin d'uns exercicis espirituals: xerrant baixet, volent menjar de tot i amb forquilla i ganivet...

Però fos errat o encertat havíem aconseguit allò que ens havíem proposat: els nins s'ho havien passat beníssim, tots havien tenguut el mateix status i a més havíem aconseguit incidir directament sobre els hàbits, sobre comportament (la faceta més difícil i inexcutable de tot acte educatiu).

Del que no érem conscients llavors els monitors era de l'insospitat pes educatiu que exerceix l'ambient, que tot l'esforç realitzat a poc a poc s'aniria disolguent engolit pel contexte: així els nins s'adonarien de que cal tornar cridar per fer-se escoltar, de que és més còmode ocupar el rol familiar que t'assignen, que acapares més atenció dels pares si dius que allò no t'agrada...

De fet, a Sa Barca Trencada caigueren

Aprendre mitjançant el joc.

molts de mites:

-És possible fer un campament amb setze al.lots i aconseguir "ambient" de companyerisme, joia i aprenentatge;

-Si es vol aconseguir quelcom més que pernoctar fora de casa, si es vol aconseguir l'esmentat "ambient" fan falta una grapada de dies, cal que desapareixi aquesta mena de psicosi d'arribada i de partida que si fa no fa ocupa dos dies pel davant i dos pel darrera.

-En un campament és possible educar, és possible canviar d'actituds.

-I tocàrem amb les mans allò que suposàvem: la importància de la preparació dels petits moments, del previ acord entre els monitors, de la importància del que aquests involuntàriament emanen, davant els nins, com a conjunt, com a equip...

Ara mateix, assegut a una camilla i amb un bergant que cada dos per tres pretén interrompre el fil del pensament parlant-me de "decenas i centenas" i que en aquell campament era una coseta com un cap d'agulla que creixia en el ventre de sa mare sense que ella encara ho sabés, se'm planteja un interrogant que adesiara es fa present: val la pena? És rendable?

És evident que un campament sempre és una "nova experiència" pels nins, és evident que d'aqueixa experiència sempre "queda cosa", positiva o negativa...

Però...

¿És sempre millor, més "real", aqueixa "experiència" que el que hauria après a casa?

A la llarga, totes aquelles hores de prepa-

ració, de realització..., es compensen d'alguna manera?, són, educativament parlant, rendables?...

Són interrogants que apassionen. (Obviament són interrogants que no es plantegen altres instàncies educatives. Potser parlant parlant arribaríem a les tesis de Illich, Reiner... cosa que defuig completament de la intenció de l'article).

Sa Barca Trencada és avui una bella experiència, una fita personal. Un campament d'una perfecció formal, tal vegada, no del tot desitjable. És el campament de Sa Barca Trencada.

La "gresca" dirigida, un dels components fonamentals a Sa Barca Trencada.

Guillem Pont

En aquest raconet podem passar un parenostre perquè enguany no hi hagi cap torren-tada, que amb ses mesures que ha pres s'Ajuntament estam amb sa mateixa situació que l'any 43, l'any 73, l'any 82 i l'any 85.

ParenostrovosquietauenelCelsiasantificatesvostronomivéngaanosal tresesvostroregneiesfa

Poesia

VASUDEVA

Poderoses, les roques, s'enfronten a les brutals embranzides de la fúria del mar. El vel de la lluna cobreix el paisatge d'una misteriosa blancor, quan la lassitud d'unes petjades es deixa sentir damunt la sorra. D'entre el renou de les ones sembla sorgir de les profunditats una melodia (notes melangioses van escampant-se per la platja). Un temps s'hagués posat a pensar en la tristor d'alguna sirena; s'hagués imaginat els seus cabells de seda; la seva cara, on els llavis i els ulls, tremolosos, reflectien una desconeguda angoixa; els pits sempre humits... i les verdes escates de la seva coa! El mar, lentament, esbossava una altra cançó, però ara la tempesta esclata també en el cel apaivagant les primeres tonades del nou càntic. Recorda els seus somnis d'infant: llàgrimes i gotes de pluja van escolant-se sense pressa pel seu rostre arruat. "Hauré canviat tant?" Vent, pluja, fred: se'n va. Mai fou trista la vida.

Jaume Galmés

BANC ESPANYOL DE CRÈDIT

BANESTO

La major empresa bancària d'Espanya al seu servei.

AUTOESCOLA
CARDASSAR

major, 22

"Vademècum d'es Polític Local" (IV)

Si és sa primera vegada que te presentes a unes eleccions no t'has de cansar de repetir que dins La Sala hi manquen cares noves que no s'hagin embrutat mai ses mans amb política, que es que hi ha ja estan massa vists.

Si, al contrari, fa anys que hi rossegues es cul, amb un to de perdonavides no hi està de més es fer sebre an es de sa rotlada que "el dimoni sap més per vell que per dimoni", i que aquests bergantells sols no saben quants fan dos i dos.

(Ès una gentilesa de PROPOLOSA)

Si no fos perquè és sabut que no m'agrada xerrar gruixat, ara podria posar sa carretada de flastomies que molts d'espectadors amollaren contra es propietaris d'es dos únics cotxos que feien nosa a ses corre-gudes d'es dia de Sant Llorenç.

I és que en Busco i en Falera no pogueren trobar cap altre lloc que no fos sa costa d'es Carrer Major per aparcar, i no tengueren collons de llevar-los en tot es temps!

Continuant amb so tradicional costum de tomar tota sa verdesca de la vila, ara que venien ses festes han aprofitat per tallar arran de terra s'heura que fa devers deu anys va sembrar s'anterior rector a ses parets de l'església.

Ja tenim, per tant, una altra víctima per afegir an es pins de s'Escola Nova, ses mimoses de darrera La Sala, ets oms d'es Lloc Sagrat...

A s'hora d'escriure aquestes retxes encara no havien arrabassat sa palmera, però no passeu ànsia, que tot arribarà.

Perquè sa nau de la vila no navegàs a la deriva, mentres en Busco disfrutava d'unas merescudes vacances va agafar es timó d'es poble n'Antoni Ordines, s'altre independent de La Sala.

Males llengües diven que en Falera i en Coll no volgueren sebre res per por de sa barrumbada que va moure en Biel d'es Cosmos per lo d'es "Bier Garten", però jo crec que ho varen fer per deixar tastar sa mel d'es poder a un altre d'es seus.

¿I què no és guapo, això?

I, ara que en parlam, no crec de cap manera que sigui ver que en Busco hagi acceptat dobbers d'en Biel per deixar-lo obrir, perquè si algun hotelier de la zona se'n temés se podria enfadar, i és sabut que es batle, amb segons qui, no va de berbes.

-Mirando, Mirando!

-Què mana, missenyor Predicando?

-¿Per què damunt sa revista "Sovint" t'esqueixares ses vestidures en sentir-me dir que tenies simpaties per Aliança Popular i que, per tant, eres confrare ideològic d'en Falera, quan tothom sap que sa raó me vessava per damunt es cap?

-¿I com no me les havia d'esqueixar si un malanat que només té una trona me volia fer es comptes a jo, que en tenc tres o quatre per predicar? Saps si fos don Martín Tacón, veuries...!

-Per l'amor de Déu, fiet dolç estimat d'es meu cor, no t'has d'enrabiatar tant que et sortirà una buranya en es ventre!

Es democratacristians ¿se presentaran amb en Falera? Es carrioners ¿se presentaran amb el PSOE? Es regionalistes de dretes ¿se presentaran amb en Tomeu Carbó? ¿Continuaran els mateixos regidors? ¿Qui serà es nou batle? Facin joc, senyors! S'admeten messions.

PRODUCTES MALLORQUINS A LA CORT REIAL (I)

per Ramon Rosselló

Els nostres Reis, tant els privatis del Regne de Mallorca com després de la unió a la confederació catalano-aragonesa, sovint enviaven a demanar productes mallorquins. A un altre article ja vaig dir que els anys 1338-41 sortiren de Mallorca ulls de palma per la processó dels Rams.

L'any 1463, el procurador reial de Mallorca anotava: *"Item vol e mana lo dit senyor (Rei) que per ell dit procurador reyal de fet e ab lo primer passatge li sien tremeses tres càrregues de cera groga per a obrar antorxes e candeles per a servey de sa Cort en la qual com sab ne ha fretura. Així mateix mane li sien tremesos docents formatges, vint e sinch perells de capons, quatre gerres d'oli, deu lliures de canyella, vint lliures de pebre, dos lliures de girofla, quatre lliures de gingebre, quatre gerres d'olives e una rova de sucre"*.

També anota que si Joan Francesc, espicier reial, que va a València per comprar medicines, si no en troba i ve a Mallorca, que li sien bestrets 40 florins per comprar les medicines. De fet el procurador reial comprà per trametre al Rei aquestes coses: 13 parells de gallines que costaren 4 lliures i 18 sous; diversos formatges rodons i fogasses de la terra a raó de 6 sous el quintar; 4 gerres d'olives costaren 18 sous i 8 diners; una rova i 8 unces de sucre a raó de 8 sous la lliura; 10 lliures de canyella a raó de 15 sous la lliura; 4 lliures de gingebre a raó de 6 sous la lliura; 20 lliures de pebre a raó de 7 sous la lliura; 2 lliures de girofla a raó d'una lliura i 4 sous la lliura; 64 quartans i mig d'oli a raó de 3 sous i 4 diners el quartà. Tot això i altres despeses de traginar costà 153 lliures, 16 sous i 11 diners. (ARM RP 3.565 f. 15)

El 1446, el procurador reial pagà 3 lliures, un sou i 4 diners al mestre fuster de les obres reials *"despeses en fer dues gàbies de nou per metra certs paguos los quals lo dit regent aportà al senyor Rey"*. D'altra banda foren donades 21 lliures a Bartomeu Poll *"per sis parells de pagos que li comprà a obs e servey del senyor Rey, a raó de III lliures lo parell"*. Aleshores el rei -Alfons- residia a Nàpols. (RP 3.530 f. 46v, RP 3.532 f. 73).

Quatre anys abans el procurador reial de Mallorca pagà 69 lliures, 14 sous i 8 diners

a Bernat Piquer, candeler, pel valor de 336 lliures i 3 unces de cera blanca obrada per trametre a la Reina, a Barcelona, per la festa de Nostra Dona de febrer (la Candelera), a raó de 3 sous i 10 diners la lliura. (RP 3.527 f. 78v)

El 1446, el procurador reial pagava a Bartomeu Saragossa el preu de 13 lliures de tàperes a raó de 2 sous i 6 diners la lliura, per trametre a la Reina, a Barcelona. D'altra banda, 9 almuds d'olives a raó d'un sou i 2 diners l'almud. (RP 3.532 f. 73v-74)

El 1438 el procurador reial va adquirir dos quintars de composta per enviar als Reis, a raó d'un sou i 2 diners la lliura i també pagà cistelles i salseres per posar-hi la composta. El 1441 foren donades 19 lliures, 8 sous i 8 diners a Nicolau Piquer, apotecari, per 3 quintars i 66 lliures i dues unces de composta, a raó de 12 diners la lliura. (RP 3.527 f. 78)

Els formatges rodons de Llucmajor gaudien de molta anomenada. Al llarg del segle XV trobam moltes anotacions de diverses partides de formatges que sortiren de Mallorca per anar a parar a la Cort Reial. El 1406 foren adquirides 50 fogasses de formatge que pesaren 3 roves i 20 lliures i mitja, i foren pagats a raó de 6 lliures el quintar; l'any següent foren comprades 300 peces de formatges rodons de Llucmajor a raó de 5 lliures *"uns ab altres"* el quintar. (RP 3.500 f. 72v, 75); el 1438 foren comprats 4 quintars de formatges per trametre al Rei, a raó de 7 lliures i 10 sous el quintar; el 1446 foren comprats 5 quintars i una lliura de formatges per al Rei, i 4 quintars i 87 lliures per la Reina. (RP 3.532 f. 73); el 1461, el procurador reial pagava 7 lliures a Joan Arnau, mercader, *"per lo preu de quatre quintars de formatges salats los quals li he comprats a rahó de I lliura XV sous per caschun quintar a ops e per servey de la nau apellada de Castellamar la qual és del senyor Rey"*, més quatre bótes de vi vermell i deu boccs vius. (RP 3.563 f. 90)

(Continuarà)

Després d'haver llegit als diaris diverses manifestacions dels polítics llorencins assegurant que a sa Coma s'estan creant les bases per a captar un turisme de classe mitja alta, m'hi he volgut atracar per realitzar un reportatge fotogràfic de la que s'espera que sigui la zona que farà entrar més riquesa al poble.

Les fotografies parlen per elles mateixes: en aquesta pàgina, a dalt a la dreta, la plaça de davant el "Vergonya"; abaix, a l'esquerra, el carrer que uneix aquesta plaça amb el carrer principal; a la dreta, el carrer principal, paral·lel a la mar.

A l'altra pàgina les tuberïes damunt la platja no presagien res de bo. Entreteniu-vos, si voleu fer una prova, a gratar un poc damunt l'arena, arran de l'aigua i tendreu ocasió d'ensumar uns perfums que no són precisament de lo més agradosos per a l'olfat.

La fotografia d'enmig mostra com l'experiència de Cala Millor no ha servit de res a l'hora de planificar una zona costera més apropada als conceptes d'urbanisme que es tenen avui en dia als països "civilitzats".

El xiprer de la darrera fotografia ens podria donar la

seva opinió de "l'urbanisme integrat en el paisatge" que es practica a Sant Llorenç. Segurament m'acusaran de que sempre hi tenc que dir, que trob que no en fan cap a son indret i que no pos mai les coses bones.

Les fotografies no són compostes. Mostren la realitat tal com és, una realitat que cal canviar urgentment si volem aquest turisme de qualitat que tant necessitam. A la gent no li agrada passejar p'enmig de la porqueria i vol zones verdes per descansar i espariar la vista. Vol platges netes i sense contaminar. No esperem que es cansi i vagi a cercar l'esplai a altres indrets.

Diversos estiuejants de la platja S'Illot han sofert en les darreres naves infeccions gastrointestinals mor del mal estat sanitari de les ies de la platja. La causa d'aques-infeccions es troba en les pèrdues gües residuals que sofreixen els ssaris submarins de la zona de Sa na.

Durant les darreres setmanes la tja de S'Illot ha registrat un greu cés de degradació traduït en olors entes, sobretot durant els dies en els corrents marins retornen a la tja l'aigua contaminada procedent les fuites dels emissaris de la zo-de Sa Coma."

(Diari de Mallorca, 19-VIII-86)

"Sa Coma està creixent notablement i ho està fent de manera molt positiva. A l'ajuntament estam convençuts que aquest creixement revaloritzarà tota la badia i estam disposats a recolzar-lo en base a una infraestructura en equipaments i serveis adequats".

(Bartomeu Brunet a "Ultima Hora" 8-8-86)

"En l'actualitat no hi ha problemes per a construir. Hi ha propietaris i constructors que fins i tot construeixen més poques plantes de les que podrien".

(Bartomeu Pont a "Ultima Hora" 8-8-86)

"En general les edificacions de la na costera de Sant Llorenç estan n integrades en el paisatge".

(Bartomeu Pont a "Ultima Hora" 8-8-86)

Es valoraren les característiques mbientals i paisatgístiques, l'orienta-ó, l'estil arquitectònic, els espais rds i, en definitiva, tot allò que às a favor d'n desenvolupament de idea en base a unes premisses de alitat, confort, elegància i respec-a l'entorn".

(Jaume Moll a "Ultima Hora" 8-8-86)

POLICIA ESPECIAL

Ens han notificat els nostres correspon-sals a la zona costera que la Policia Especial conjunta Son Servera-Sant Llorenç o Sant Llorenç-Son Servera -com volgueu- han decidit prendre cadascú pel seu vent.

Culmina d'aquesta manera el procés d'enfrontaments i desqualificacions personals que havien tengut pràcticament des de la seva creació i que havia estat la tònica que més els havia caracteritzat.

Esperem que d'ara en endavant se sàpi-guen organitzar millor i justifiquin adequada-ment els milions que ens hi gastam.

FOC

Aquesta vegada li ha tocat a Sa Punta de n'Amer. Cada any per aquestes dates, degut a la sequia i a les altes temperatures es produeixen bastants d'incendis. Ara en el cas de Sa Punta fa pensar si podria esser inten-cionat (Més informació a la pàgina 3).

FESTES

Com és habitual en el mes d'agost ens trobam davant les festes de Sant Llorenç. A-questes, a diferència dels altres anys, co-mençaren el dijous dia 7 d'agost. Els actes foren els habituals: corregudes de cavalls, agrupacions de balls, recitals, jocs infan-tils... tot això contrubuí a animar la festa.

Hem de fer notar que enguany no hi va haver traca final, amb la desil.lusió dels assistents.

Volem fer constar la nostra enèrgica pro-testa per l'exposició del III Certàmen Inter-nacional de Pintura. És denigrant que els quadres estassin col.locats d'una manera tan incorrecta i a un lloc inadequat. Demana-riem als organitzadors que mentres no ten-guin una sala d'exposicions, s'abstenguessin de convocar concursos, i, sobretot, certà-mens internacionals.

BALLS POPULARS

Continuant amb el costum -que ja comen-ça a esser tradicional- de portar al poble algun dels grups que participen a la Mostra Internacional de Folklore que anualment se celebra a Sóller, el dia 21 d'agost l'Escola Card va dur els representants de León i Ir-landa.

El nombrós public assistent va fer palesa, una vegada més, l'acceptació que aquestes manifestacions populars tenen a Sant Llo-

renç, acceptació que no s'esdevé a gaire in-drets de l'illa.

NAIXAMENTS

Francisco Palomo Pascual neix a Sant Llo-renç el dia 4 de juliol. És fill d'Enrique i Isabel. Salut!

Manuel Rama Galmés neix a Son Carrió dia 5 de juliol i és fill de Manuel i Antònia. Enhorabona!

Bettina Isabel Kuhner neix a S'Illot dia 6 d'agost. Filla d'Eric i Elisabeth. Salut!

Maribel Massanet Puigròs neix a Sant Llo-renç el dia 11 d'agost. Filla d'en Pedro i n'I-sabel. Salut!

Antonio Soler Ballester neix a Sant Llo-renç dia 24 d'agost. És fill d'en Nofre i nã Joana Maria. Enhorabona!

Mario Marcos Felguera neix a sa Coma dia 22 d'agost. Fill de Vicente i Antònia. Salut!

DEFUNCIONS

Joana Fullana Femenias mor a Sant Llo-renç el dia 6 de juliol. Era casada i tenia 69 anys. Al Cel sia.

— AHORA en —
SA COMA
 (Municipio San Lorenzo)

C/. Ses Atzeroles s/n. Tel. 571151

Incorporamos una nueva Sucursal para su mejor Servicio.
 Donde a partir del Lunes 4 de Agosto efectuamos toda
 clase de operaciones bancarias.

BANCA MARCH
 T'esperam

Guillem Nadal Vidal mor dia 11 de juliol a Sant Llorenç. Era casat i tenia 32 anys. Descansi en pau.

Magdalena Planisi Galmés mor a Son Carrió dia 23 de juliol als 89 anys d'edat. Era viuda. Al Cel sia.

Margalida Riera Riera mor a Sant Llorenç dia 27 de juliol. Era casada i tenia 82 anys. Que la vegem en el Cel.

Guillem Nadal Riera mor dia 29 de juliol a Sant Llorenç. Era casat i tenia 32 anys. Descansi en pau.

Margalida Mari Clapés mor a Son Carrió dia 15 d'agost als 82 anys. Era viuda. Descansi en pau.

Bartomeu Riera Santandreu mor a Sant Llorenç dia 22 d'agost. Era casat i tenia 62 anys. Descansi en pau.

NOCES

En Daniel Bayona Antón i n'Antònia Domenge Gomila es casen a Sant Llorenç dia 25 de juliol. Enhorabona!

Bartomeu Alzina Sansó i Margalida Rosa Soler Salas feren l'esclafit el dia 26 de juliol a Sant Llorenç. Salut!

Gabriel Estelrich Bauzá i Manuela Monroig Martínez es casaren el dia 2 d'agost a Sant Llorenç. Enhorabona!

Maria Galmés i Antònia Servera

EL TEMPS

Des d'es mes d'abril no vos he donat informació de cap casta, però no ha estat perquè no hi pensàs sinó perquè es temps ha estat molt calmat.

Tenim que d'es primer de maig an es 27 d'agost ha plogut 4 vegades: dia 29 de maig, 4'5 l/m²; dia 5 de juny quatre gotes; dia 13 de juliol quatre gotes més; dia 14 14'5 l/m² i dia 4 d'agost altres quatre gotes que sols no llevaren sa pols.

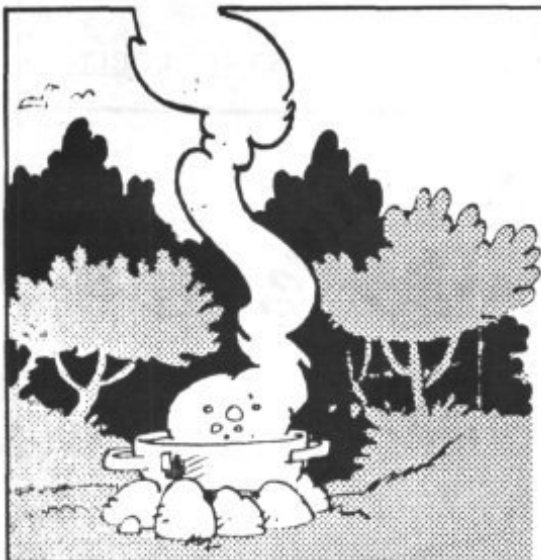
Fins aquí això és ben normal, però alerta!, que a partir d'ara s'ha posat de moda sa "gota freda" -que abans li deien un fibló- i té es seus moments més vitencs entre es mesos d'agost a novembre. Recordau lo que sol passar en es nostro poble cada vegada que se donen aquests casos. Així que és ben hora de mirar si sa claveguera de sa gasolinera i es torrent de Ca n'Agustí estan nets. Pensem que és abans de venir sa torrentada que mos hem de preparar. No és que vulgui dir amb això que hi tornarà haver inundacions, ni de molt!, sinó que si n'hi ha d'haver serà dins es tres mesos que mos arriben.

Ara, per gentilesa d'es Centre Zonal de Meteorologia de Ciutat, que m'ha enviat un resum anual vos diré que l'any 1985 en es lloc que va ploure més de Mallorca va esser a Son Torrella (terme de Lluc) i hi varen caure 1720 litres. Allà on va ploure més poc fou a Cala Figuera, amb 251'8 litres. Es lloc més fred va esser Escorca, amb -8'2°C, seguit de Son Torrella i Manacor (-7º) i Son Sant Joan (-6º).

sa temperatura màxima la tengué Inca, amb 40º, seguit de Muro, amb 39º i Manacor, amb 38º.

En es pobles veïnats va ploure, a Son Servera 596 litres, a Cala Millor 693, a Manacor 524 i a Artà 1105.

Xesc Umbert

**Al bosc,
mirau prim amb el foc**

Un pi d'un pam de soca ha hagut de menester vint anys per créixer. Tots voldriem que Mallorca fos plena d'arbres, però els pins que són els que més hi abunden són, justament, els més bons de cremar. Si sou dins un bosc, de pins o d'alzines, no encengueu mai foc, encara que vos penseu que el podreu controlar. Anau alerta amb el mistos i amb tot allò que pot provocar un incendi forestal. Pensau que el vent juga a favor del foc i canvia ràpidament i, recordau que un arbre que ha hagut de menester vint anys per créixer, per un segon d'inconsciència pot desaparèixer. **Amb el foc, hem de mirar prim.**

Evitem els incendis forestals

CONSELL INSULAR
DE MALLORCA
SERPREISAL

Mallorca
cada dia més

A tots els meus companys, afiliats a l'Associació de la tercera edat d'aquesta vila de Sant Llorenç.

El dia d'avui, 10 d'agost de 1986, a més de recordar-nos la celebració de les nostres familiars Festes Patronals, té per a nosaltres una altra commemoració entranyable: el primer aniversari de la inauguració oficial del nostre centre de la tercera edat. Aquesta circumstància ens indueix a la revisió de la nostra conducta, al compromís de planificar noves metes i a la tasca d'infondre en l'ànim de tots els nostres afiliats condicions propícies que ens duguin a aconseguir un ambient de cordialitat i confiança mútua, imprescindibles per a una convivència fraternal i que dilueixin sense estridències i suauement les diferències que puguin existir, cercant sempre allò que ens uneix i detestant allò que ens separa.

Estic convençut que el nostre projecte no és fàcil de realitzar. Som molts els qui voldríem que tot succeís d'acord amb la nostra pròpia òptica o interès personal. Sabem per dolorosa experiència que poden sorgir anomalies degudes moltes vegades a arbitrarietats de difícil justificació, mogudes per un afany de recusables protagonismes, circumstància que ens duu a optar per una societat ben disposada i d'acord amb l'articulat dels nostres Estatuts, dins un ambient on imperi la racionalitat.

Per desgràcia no comptam amb cap remei màgic, ni amb cap drecera que meni ràpidament a aquesta situació ideal, però mentre s'intenti de bona fe trobar el bon camí, un poc d'amabilitat, un poc de comprensió i un altre poc de paciència, vendrien bé per començar des d'ara a estimar-nos no dic com a germans, però sí com a gent amb la qual ens hem compromès a recórrer junts el darrer bocí de la nostra vida.

Esperant una resposta, per part vostra, adequada i pròpia de gent madura i assenyada, aprofit l'ocasió per a desitjar-vos de tot cor a tots i a cada un de vosaltres unes bones festes amb salut i alegria i per molts d'anys.

El President,
Jordi Pont

JOIERIA FEMENIAS

LLISTES DE NOCES
OBJECTES DE REGAL

Carrer del Rector Pasqual, 8 * T. 569072

ELECTRICITAT DE L'AUTOMÒBIL
Telèfon 569505 * SANT LLORENÇ

ESPORTS

SOLER »« PONT

Carrer Nou, 35 T.569310 SANT LLORENÇ.

POLLASTRES
ROSTITS

Sureda, 1
Telèfon 570624

CARDASSAR 86-87

Entrenador: Bernat Gelabert
Porters: Vives (Badia) i Fullana (Alameda).
Defenses: Soler, Femenias, Galmés, Frau (Felanitx), Estelrich, Sastre (Petra) i els juvenils Jesús Martínez i Jaume Amer.
Mitjos: Nadal, X. Rosselló, Munar (Felanitx), A. Santandreu, Roig, M. Rosselló, Gelabert i Nieto (Port de Manacor).
Davanters: Cànoves, Pascual, Sureda (Olímpic), Pomar (Alameda), Montserrat Rosselló (Montuiri) i Mondéjar (Escolar).
A més de l'entrenador, causen baixa: Masanet, Agustí, Galmés (Miquelet), Lluís, Pinya i els dos porters, Fons i Parera.
Massagista: Martí Antich.

JUNTA DIRECTIVA

President: Francesc Umbert.
Vicepresidents: Joan Riera i Jaume Puigròs.
Tresorer: Bartomeu Domenge.
Secretari: Josep Ferragut.
Comissió Esportiva: Jeroni Miquel, G. Abraham i Sebastià Miquel.
Vocals: Antoni Xamena, Jaume Santandreu, Miquel Rosselló, Pedro Sánchez, Bartomeu Domenge, Jaume Caldentey i Àngel Carretero.

Fins ara el Cardassar ha disputat tres partits de preparació. El primer, durant les festes patronals de Sant Llorenç, contra l'Escolar. Resultat, Cardassar 1, Escolar 1 (guanyador per penals).

En el torneig Capdepera-Cala Rajada ha disputat els següents partits:

Manacor 5, Cardassar 0

Escolar 2, Cardassar 0

El rendiment de l'equip no s'ha de valorar com a negatiu, sobretot si tenim en compte que aquests tres partits han estat jugats contra equips que ja estan acoplats d'anys ençà.

ALEVINS

Entrenador: Sebastià Miquel
Porters: Joan Llinàs i Bartomeu Perelló
Defenses: Pere Mas, Esteve Sancho, Jordi Mª Miquel i Joan Masçaró.
Mitjos: Bartomeu Gayà, Pere Santandreu, Jordi Brunet i Guillem Gayà.
Davanters: Andreu Melis, Bartomeu Gayà, Miquel Sancho i Jaume Riera.

INFANTILS

Entrenador: Joan Francesc Raya.
A hores de redactar aquestes línies la plantilla dels infantils no estava al complet.

JUVENILS

Entrenador: Miquel Galmés
Porters: Mateu Riera i Gabriel Garau
Defenses: Gaspar Mesquida, Jaume Nadal, Àngel Carretero, Pere Santandreu, Mateu Gayà i Joan Riera.
Mitjos: Tomeu Santandreu, Pere Caldentey, Martí Rosselló, Joan Sancho i Rafel Sureda.
Davanters: Jaume Domenge, Mateu Nicolau, Manolo Ferrera, Antoni Gelabert, Pere Bonet i Mateu Rigo.

Sort tant als grans com als petits i a esperar que poguem disfrutar amb bon futbol llorençí.

Jaume Galmés

VIDRES I MIRALLS

CRISTALLERIA
Sant Llorenç

Carrer Major, 71
Telèfon 56 92 11

CA'S SERVERI

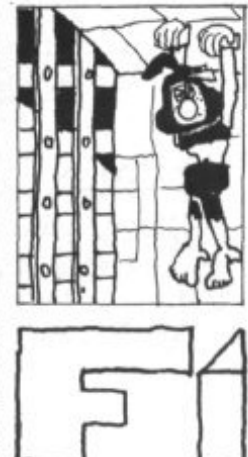
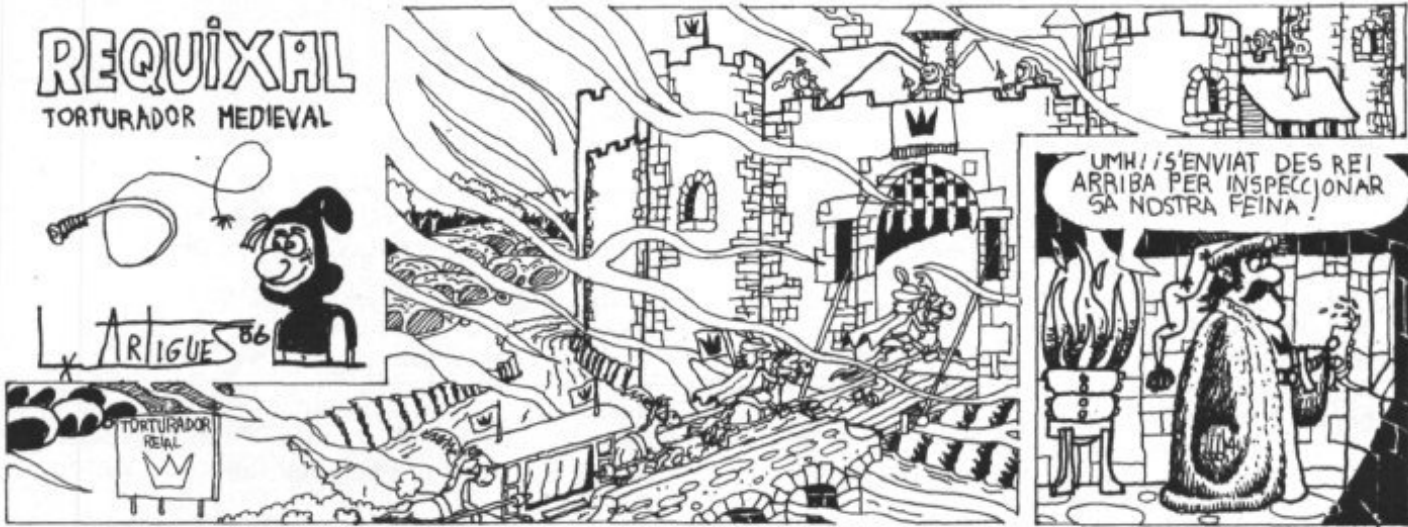
TALLER
MECÀNIC
REPARACIONS
EN GENERAL

Cardassar, 25 * SANT LLORENÇ

REQUIXAL
TORTURADOR MEDIEVAL

L'ARTIGUES '86

SOBRE ELS NOMS D'ALGUNS NÚVOLS DE SANTANYÍ

per Cosme Aguiló

Un dels aspectes de la nostra cultura popular que no ha merescut gaire atenció per part dels investigadors moderns és el dels noms dels núvols. Sense caure en l'error, es pot afirmar que la memòria col·lectiva dels mallorquins no conserva sinó sols una part ínfima dels amplis coneixements meteorològics que fa unes poques dècades encara posseïa, com a resultat d'experiències acumulades segle rera segle i trameses de generació en generació. Avui per avui poquíssima gent deu estar capacitada per a identificar els niguls dels quals parlaré. Hem perdut l'hàbit d'observar el cel i d'atalaiar l'horitzó. La predicció del temps ens és servida dins la sala d'estara través de les cadenes de televisió. Sense el màgic aparell ens trobam des-emparrats.

Antany, les fórmules de pronosticació del temps eren fixades dins la memòria amb el joc del llenguatge, mitjançant la rima. Així es deia de l'Arc de Sant Martí: "Si surt el matí, pots fer el teu camí; si surt el capvespre, demà faràs festa". O també: "Bona gelada, bona diada". Els niguls eren observats amb molt esment. Si apareixien encreuats pronosticaven la pluja. El dictat diu que "boira que pastura, aigua segura", i "el cel tavellat, dins quatre dies la terra ha banyat". Qui volia defugir el marge d'error assegurava: "el cel tavellat, en es tres dies és eixut o banyat".

Els núvols que coronaven els cims d'algunes muntanyes concretes eren símbols inequívocs de la pluja imminent:

*Sant Salvador duu es capell
i Es Castell duu sa gorra,
qui té comes ja pot córrer
o se banyarà sa pell.*

Un dels nuvolats, amb nom propi, més coneguts de Santanyí és l'anomenat **en Jordà**. És de color honest, grisenc i fosc. Apareix sobre Cabrera. De vegades allargassat sobre l'illa, ample d'abaix, en forma de mata. De vegades es congria apilotat i alt i amb aglomeracions secundàries. El mariner que el veu s'afanya per entrar a port. L'aigua cau a trempons:

*En Jordà damunt Cabrera
ha sortit molt furiós,
trons i llamps de dos en dos
i aigo que desespera.*

*Jo visc amb una quimera
que avui o demà plourà
perquè he afinat en Jordà
cama aquí i cama allà
eixancat damunt Cabrera.*

També són molt populars els **Al.lots de Calonge** (o els Al.lots Calongins, més rarament). Deven correspondre als que a molts de llocs en diuen els **Fadrins de Santanyí**. Aquí els veim a la part de tramuntana o gregal. Són apilotats, blancs i negrosos alhora. Dels Al.lots de Calonge es diu que "seguit seguit pixotegen".

També molt famós, però menys conegut, és en **Paratjal**, que surt pel costat de mes-tral. Si en Paratjal i en Jordà es topen, pot esser ferest. Regalen molta d'aigua i quasi sempre vent.

També s'anomena **en Botilla**, però s'ha oblidat la seva carta d'identitat. Potser era anomenat així per l'aigua que portava. Una cosa semblant podríem dir d'**en Gerreta**, que apareixia per la part de migjorn. El seu nom ens fa pensar en la seva forma, o potser també en l'aigua que llançava.

La **Vinya de Sant Martí** és un altre nuvolat plover. Es diu que en vint-i-quatre hores té el raïm madur, és a dir, plou.

També hom parla de la **Ciutat de Troia**, una boira plovera que sortia per la tramuntana:

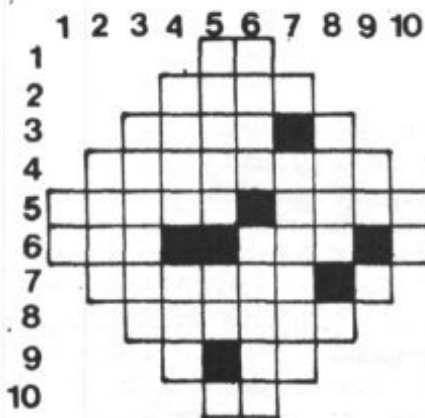
*Sa tramuntana carrega
de 'ver d'anar a qualque lloc,
posem-mos abaix d'es foc
que es llebeig ja torna negre.*

Tot això no són més que escapolons d'un ric patrimoni onomàstic que estam a punt de perdre del tot. Faig una crida als qui sentin interès i curiositat pel tema, animant-los a recollir tot el que puguin. Potser es podria realitzar un corpus baleàric de noms de núvols. El tema promet esser força apasionant.

Santanyí, gener del 86

"Aquest article de cultura popular està patrocinat per la Conselleria de Cultura del Govern Balear, i ha estat gestionat a través de l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca".

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS.- 1.-Nota musical. 2.-Acció de calar les xarxes. 3.-Petita part d'una cosa de diferent color que el dominant. Vocal. 4.-Almoines. 5.-Riu artificial. Que té algun dels òrgans de locomoció esguerat o malalt de manera que camina amb irregularitat perceptible. 6.-Nom de dona. al rev.còdol. Nom de lletra. 7.-Donar asil. Símbol de l'oxigen. 8.-Encés d'ira. 9.-Vocal. Pronom. 10.-Al rev. símbol del titani.

VERTICALS.- 1.-Nom de lletra. 2.- Una de les grosses venes per les quals, en els vertebrats que respiren aire, la sang torna a l'aurícula dreta del cor. 3.-Persona toixa. 4.-De preu elevat. Violenta irritació contra algú. 5.-Que té facilitat. Nota musical. Símbol del iode. 6.-Proveït d'ales. Alumne d'una escola militar. 7.-Nom de lletra. Posses en presència dues o més persones que fan afirmacions contràries per treure la veritat d'un fet. 8.-Partícula molt petita d'una cosa. Símbol del sofre. 9.-Afirmació. Vocal. 10.-Títol del sobirà de Pèrsia.

FUGA DE VOCALS

_ S M L D' _ S Q _ N _ Q _ _ T _ N C
 B _ S T R _ _ B _ P R Q _ T R _ .
 N _ _ N T _ N C T _ N T D _ N S S _ B _ R R _ C _ ,
 C _ M J _ C ; _ J _ N _ M _ ' N S _ N T !

Maria Galmés

SOPA DE LLETRES

A D E R I · V A C I O
 B E E D E E F G H I
 N R C P X L I Z D A
 M I K J O C E B A F
 O S L R T S G D E I
 P I R I S J A R H I
 Q O P L K S L R M F
 T R D E E N O I L L
 S Ç E D A H G M I E
 Z I Ç A M A R R E D
 X J A K B O P N E S
 D A I C A D T G L M
 E F N S E O A E T K

ENDEVINALLA

Té coll i no té cap;
 té boca i no té dents;
 té braços i no té mans;
 té ventre i no té budells;
 té cul ino té forat.

Dins aquest envitricoll de lletres hi trobareu deu mots que comencen amb "DE".

SOLUCIONS

FUGA DE VOCALS
 El mal d'esquena que tenc
 bastaria bé per quatre.
 No en tenc tant dis sa barraca,
 com jec; jo no me'n senti!

ENDEVINALLA
 És euna gerra.

MOTS ENCREUATS

F A
 C A L A
 T A C A A
 C A R I T A T S
 C A N A L C O I X
 E V A C A M A
 A S I L A R O
 I R A D E S
 A E S
 I T

SOPA DE LLETRES

D E R I V A C I O
 E E E
 R P L
 I O S
 S R S
 I A R I
 I L S
 F L
 I E D
 E D
 C A M A R R E D

COMUNITAT AUTÒNOMA

El gabinet de premsa de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears ens tramet la següent nota informativa:

"El Consell de Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, reunit dia 24 de juliol, en sessió ordinària, la darrera abans de les vacances, aprovà el projecte d'obra del centre sanitari de Sant Llorenç des Cardassar, de conformitat amb el conveni signat amb la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social. L'import del projecte d'obra és de 20.609.563 Pts. El conveni contempla la financiació de 8.000.000 de ptes."

CONSELL INSULAR

En el Pla d'Obres i Serveis per a 1986 del Consell Insular de Mallorca hi ha dues partides que afecten a la nostra vila. Són aquestes:

* Pavimentació del camí de Son Sureda.

Pressupost	7.518.571'-
Ajuntament	1.503.714'-
Aportació C.I.M.	6.014.857'-

* Solar i crear aigües pluvials en el cementiri de Sant Llorenç.

Pressupost	7.064.596'-
Ajuntament	3.579.453'-
Aportació C.I.M.	3.485.143'-

Ayúdanos a limpiar el Mediterráneo

Para mantener el Mediterráneo a flote, sigue siendo imprescindible la participación de todos. Ya sabemos cómo hacerlo, respetando ciertas normas mientras navegamos, en los puertos, en las playas... y recordando a quienes mantienen comportamientos anti-ecologistas que el buen estado de las costas es un beneficio para todos.

La Dirección General del Medio Ambiente continúa poniendo los medios.

GOVERN BALEAR
Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori.

Direcció General del Medi Ambient

2ª Campaña de protección del litoral balear

LEE - MIRTO - LAGOSTE - PULLIOAN

FILS

BOUTIQUE
CONFECCION
SEÑORA
Y
CABALLERO

HOTEL SUMBA
HOTEL FLAMENCO

MAJUBO - MAJUBLER - LEVTS

Aptos. Sa Managa, bajos
CALA MILLOR
T. 585837

**CLÍNICA
VETERINARIA**

Passeig d'es Tren, 100
MANACOR
T. 554265

Burgues, s.n.
FELANITX
T. 581579

SA PUNTA, VERDA

A dir ver, no em va sorprendre gens ni mica. Havia de passar prest o tard, intencionat o casual... No era, no és, possible que en el nostre terme municipal hi hagués un raconet com Sa Punta de n'Amer. No era, no és, possible que, precisament el nostre terme municipal fos dipositari del sivar més important de Mallorca.

Els nins sembrant pins vora el castell, la lluita per aconseguir denominació de "zona protegida" són belles anècdotes però no res més.

En el fons, el conjunt dels humans que habitam aquest territori "passa" de Sa Punta i "passa" de foc a les muntanyes... sempre i quan no arribi als seus interessos.

Duen que cada poble té el que es mereix i nosaltres, els llorencins d'avui no ens mereixíem una Punta de n'Amer sense cremar; no cal cercar els piròmans, tots en som una mica culpables. No tenim visió de futur ni consciència de poble. No tenim una necessi-

tat vital per arribar-hi, i al "poder econòmic" li interessa tenir-nos individualitzats i confusos, així som més bons de manejar.

Amb el temps fins i tot potser ens facin creure que era "convenient" que es cremàs el bosc i que el ciment besí la mar que ja comença a esser perillosa, fins i tot per banyar-s'hi.

Qui sap!

Devia esser aquest pessimisme eixorc que m'envaeix que, davant la notícia "Sa Punta s'ha pegat foc", em féu somriure amargament i pensar en els arbres just cremats, amb l'esforç que comporta sembrar, fer créixer i netejar de cuques un pi!

Certament, com assenyala Massacrier a "Tornem a viure" cal haver sembrat l'arbre, veure'l créixer i trocejar la llenya per valorar l'escalfor de la flama.

Guillem Pont